

- dzieląc poglądy sformułowane w ekspertyzie profesorów Jochena A. Froweina i Jana Barcza z 2 listopada 2004 r. w sprawie roszczeń Niemiec przeciwko Polsce w związku z II wojną światową,
- przekonani, że nie zapominając o lekcji płynącej z dramatycznych wydarzeń historycznych należy spojrzeć przed siebie i uczynić wszystko, by wiek XXI stał się wiekiem zaufania i przyjaźni między Polakami i Niemcami,
- wyrażając głęboką satysfakcję z faktu, iż od 1 maja 2004 r., kiedy to Polska stała się członkiem Unii Europejskiej, Polacy i Niemcy żyją jak najbliżsi sobie sąsiedzi pod jednym, wspólnym europejskim dachem, a granica na Odrze i Nysie ostatecznie straciła charakter linii dzielącej i odgradzającej oba nasze narody,

apelują do rządów RFN i RP o to, by:

1. Nadały dobrym intencjom, rysującym się w ich wzajemnych kontaktach, kształt prawno-międzynarodowy, który usunąłby wszelkie wątpliwości dotyczące stosunku obu rządów do kwestii odszkodowawczych związanych z II wojną światową,
2. Wykorzystały w tym celu okazję wynikającą z procedury podpisania i ratyfikowania Protokołu Dodatkowego nr 14 do Europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności – zmieniającego system kontroli Konwencji,
3. Wynegocjowały jednobrzmiącą deklarację interpretacyjną do Protokołu nr 14, z której wynikałoby, że oba rządy nie będą popierały i uznają za oczywiście bezzasadne wszelkie skargi indywidualne swoich obywateli wniesione do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka przeciwko drugiej stronie i związane ze szkodami materialnymi poniesionymi wskutek II wojny światowej.

Niniejszy Apel uznajemy za otwarty dla przyłączenia się do niego instytucji i autorytetów naukowych, którym jest bliska idea przyjacielskiego współistnienia i współpracy obu naszych narodów.

HISTORIA NORWEGII I WZAJEMNE RELACJE MIĘDZY POLSKĄ A NORWEGIĄ 1905-2005

W dniach 13-15 października 2005 r. miała miejsce w Toruniu konferencja naukowa na temat „Historia Norwegii i wzajemne relacje między Polską a Norwegią/Norges historie og norsk-polske relasjoner 1905-2005”, zorganizowana przez Instytut Historii i Archiwistyki Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu pod kierunkiem prof. dr hab. Emilii Denkiewicz-Szczepaniak, przy wsparciu finansowym Ambasady Królestwa Norwegii w Warszawie, prezydenta Miasta Torunia i dziekana Wydziału Nauk Historycznych UMK w Toruniu.

Symposium odbyło się z okazji setnej rocznicy uzyskania niepodległości przez Norwegię (1905) i uczestniczyli w nim norwescy i polscy badacze historii Norwegii i stosunków polsko-norweskich z kilku ośrodków akademickich: Oslo, Bergen i Trondheim, Torunia, Gdańska i Poznań. Obrady, w pięciu sesjach, prowadzono w języku norweskim i angielskim, przy posiłkowaniu się językiem polskim.

Tematyka symposium obejmowała różnorodne problemy polityczne, ekonomiczne i społeczne Norwegii i stosunki polsko-norweskie na przestrzeni lat 1905-2005, z dominacją

problematyki współczesnej. Sesję I otworzył referat Ruth Hemstad z Oslo pt. *Unia szwedzko-norweska, współpraca skandynawska i rozwiązanie unii w 1905 r.* Następnie Teresa Borawska z Torunia mówiła o recepcji teorii heliocentrycznej Kopernika w krajach skandynawskich, a Einhart Lorenz z Oslo o norweskim ruchu robotniczym. W ramach II sesji ogłoszono trzy referaty: Aina Schiøtz z Oslo-Bergen – *Rozwój norweskiego państwa dobrobytu*, Jan Szymański z Gdańska – *Charakterystyka relacji polsko-norweskich w latach 1919-1929* oraz Mirosława Operacz z Torunia – *Wyprawy polskich badaczy na Szpicbergen w latach międzywojennych.*

Podczas obrad sesji III wystąpili: Ole Kristian Grimmes z Oslo (*Norwegia i kraje nordyckie w czasie II wojny światowej*) i Magda Gawinecka z Torunia (*Charakterystyka stosunków polsko-norweskich w latach 1940-1945*). Na sesji IV Kjetil Skogrand z Oslo podjął temat *Zimna wojna i polityka atomowa Norwegii 1945-1970*, Emilia Denkiewicz-Szczepaniak z Torunia wygłosiła referat *Negocjacje handlowe Norwegii z Polską w latach 1945-1949*, a Hans Otto Frøland z Trondheim mówił o Norwegii i Unii Europejskiej. W programie sesji V znalazło się studium Andrzeja Kubki z Gdańska *Wyborcy w Norwegii na przełomie XX i XXI wieku* i ekspertyza Elżbiety Later-Chodyłowej z Poznania *Adaptacja współczesnych emigrantów polskich w Norwegii.*

Referaty strony norweskiej posiadały ogólniejszy, przekrojowy charakter, natomiast polskie – faktograficzny i raczej przyczynkarski. W gronie badaczy norweskich przeważała też tematyka polityczna. Jednakże obydwie strony uzupełniały się nawzajem i w sumie dały zarys historii Norwegii z najistotniejszymi jej problemami oraz pewien zbiór wybranych aspektów stosunków polsko-norweskich.

Prezentowane referaty w każdej sesji uzupełniały długie dyskusje panelowe, szczególnie żywo prowadzone przez norweskich badaczy oraz organizatorkę konferencji. Zainteresowanie przedstawianą tematyką wyrażali też licznie uczestniczący w sympozjum studenci. Wartość dyskusji panelowych podnosiło podejmowanie w nich wątków, często wykraczających poza treści wystąpień, albo zupełnie nowych, naświetlających je z innych punktów widzenia. Szczególnie cenna była interpretacja norweskich uczestników konferencji i ich podejście do różnych problemów.

Zgromadzenie wielu kompetentnych osób, które prezentowały, jak i dyskutowały rzeczowo o historii Norwegii i stosunkach polsko-norweskich spełniło cel konferencji. Długotrwałym rezultatem sympozjum będzie pokonferencyjna publikacja książkowa w obydwu językach: norweskim i polskim.

Elżbieta Later-Chodyłowa

PAMIĘĆ ZBIOROWA JAKO ZAGADNIENIE WSPÓŁCZESNEJ HUMANISTYKI

Konferencja naukowa, która odbyła się 28 października 2005 r. w Instytucie Zachodnim była – w intencji jej organizatorów – próbą ukazania niektórych wątków rozwijającego się w ostatnich latach dyskursu naukowego na temat pamięci zbiorowej. Szczególny nacisk położony został na badania niemieckich naukowców nad tym problemem.